

Ό,τι πήραμε τὴν κατ'ήφορο ὅμως, καὶ νὰ, τὸ φεγγάρι προβάλλει ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ μᾶς φέγγει γιὰ νὰ περάσουμε τὰ δασωμένα ἐκεῖνα τὰ βουναράκια, τὰ θεοσκοπέταινα ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ δέντρα, καὶ νὰ φτάσουμε πρὸς εὐκολὰ στὰ λημέρια μας. Ἰσάμε νὰ κατεβούμε, ἀναψάν τὰ λυχνάκια στὰ σπίντια, καὶ καθὼς ἀντικρίζουμε τὸ χωριὸ, ἐφεγγαν ὅλα του τὰ παράθυρα καὶ λαμποκοποῦσαν.

Σιγὰ σιγὰ τώρα κόβαμε πρὸς τὸ δρόμο καὶ τὰ λόγια, καὶ ὅταν περάσαμε τὸν κάμπο καὶ βγήκαμε στὸ δρόμο, τὸν ἀνοιχτὸ τοῦ χωριοῦ, δὲν ἔκουγες παρὰ μόνον περπατηξίτες, ποὺ θάρρους καὶ περνούσανε ταχτικοί. Ἔτσι ἤσυχα ἤσυχα φτάσαμε στὰ σπίντια μας μὲ σταλαχμίνη στὴν ψυχὴ μας χαρὰ καὶ γλύκα ποὺ δὲν ξαναβρίσκειται εὐκολὰ σὲ μιὰ ζωὴ.

Χρόνο μὲ τὸν χρόνο καὶ μέρα μὲ τὴν μέρα ἀλλάζουμε, καὶ σὰν ὄνειρο πλανιέται στὸ νοῦ μας ἡ περασμένη ἢ εὐτυχία.

Ἐδιταλοῦ 10 7 βεβίου 1906.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΚΡΙΤΙΚΑ

Β. Ν. ΜΠΕΝΕΣΕΒΙΤΣ: Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν τῷ Βατοπεδίῳ καὶ τῇ Λαύρᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀδωνίου ἐδρισκομένων ἑλληνικῶν κανονικῶν χειρογράφων. Παράρτημα Νο 2 ἀπὸ τὰ Byzantijskij; Vremennik = Βυζαντινὰ χρονικά. (Ἐξὸν ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν τὸ βιβλίον ἔχει καὶ ρώσικο τίτλον). Πετροῦπολη 1904. Σελ. 80. Σελ. 104.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι γνωστὸς νομικὸς, ὑφηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου στὸ αὐτοκρατορικὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πετροῦπολης, νέος ἀκόμα στὰ χρόνια, γιομάτος πόθος γιὰ ἐπιστημονικὴ ζωὴ καὶ δράση. Ἀπὸ πολλὰ ἔργα του καὶ κριτικὰς, ποὺ δημοσίευσεν ὡς τώρα, ξετιμῆθηκε καθὼς ἔπρεπε ἡ ἀξία τοῦ σοφοῦ κανονιστῆ καὶ σήμερον εἶναι ὁ πρὸς πίστημος ὑποψήφιός γιὰ τὴν πανεπιστημιακὴν ἔδραν ποὺ δίκαια γυρεύει. Κι ἀληθινὰ ἡ μελέτη του γιὰ τὸ νομοκάνονα τῶν δεκατεσσάρων αἰώνων ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Ζ' αἰῶνα ὡς τὰ 883 καὶ τὸ συμπλήρωμά της, ἡ μελέτη του ποὺ φέρει τὴν ἐπιγραφή Codex Justinianus (1) καὶ ἡ ἄλλη του μὲ τὸν τίτλον «ἡ Νικηφοριανὴ συναγωγή» (2), ἡ μελέτη του γιὰ

(1) Zeitschrift F. Rechtsgesch. tom. XXIV (1903) σ. 409 κ. ἔ.

(2) Bulletin de l'Académie Imperiale des Sciences de St-Petersburg. Tom. XVIII (1903) No 4 σ. 21 κ. ἔ.

λίξει τὴ φασκίαν μὴ πορεῖ ὁ ἄρρωστος νὰ καθίσει νὰ φαῖ καὶ δίγως τ' ἀναισθητικὰ ποὺ μερικοὶ δὲν τὰ δέχονται ἐξ αἰτίας τὴν κακὴν τους γίψην, τὸ ζούλιασμα, τὸν κόμπο ποὺ φέρνουν στὸ λαιμό.

Ἡ φασκία πορεῖ νὰ μείνει στὴν ἀρχὴ ὡς μισὴ ὥρα πρῶτ, μεσημέρι καὶ βραδύ πρὶν τὸ φαί. Ἄν ὁ ἄρρωστος τὴ δέχεται καὶ ὀφελιέται πορεῖ νὰ κρατηθεῖ τρεῖς τέσσαρες πέντε καὶ πολὺ περισσότερες ὥρες. Καὶ τὸ πόσο θὰ μείνει καὶ τὸ πόσο θὰ σφιχτεῖ ἡ φασκία θὰ τὸ βροῦνε καθὲ φορὰ ἄρρωστος καὶ γιὰ τὸς μαζί προσεχτικὰ παρατηρόντας τὰ ποτελέσματα.

Ἄφθ' εἶναι μὲ λίγα λόγια ἡ ὑπεραιμούσα ἀγωγή τοῦ Bier ἐφαρμοσμένη στὸ λαιμό.

Τὴ πρέπει νὰ τρώει ἕνα ἄρρωστος ὅταν εἶναι στὴ θέση τοῦ πόσου δυσκολοκαταπίνει; Καὶ τὰ ὑγρά καὶ τὰ στερεὰ δύσκολα περνοῦνε τὰ ὑγρά λοιπὸν ἄς τὰ κάνουμε πιχτούτσικα, τὰ στερεὰ μαλακά. Σούπα φάρο (περασμένο), ταπίακα, ἀραρούτι. Λίγο ἀφρόγαλα παγωμένο στὴν ἀρχὴ προετοιμάζει τὸ δρόμο· στρίδια, ἀβγά, πουρίδες (ἀπὸ κρέας, ρεβίθια,

τις δύο ολιανικὲς παραλλαγὰς τοῦ σνταγμαίου τοῦ Μαιθαίου Βιάσση, ποὺ βρίσκονται στὴ Συνοδικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Πετροῦπολης—ὅλα αὐτὰ διαλαλοῦνται ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ἔργα σημαντικώτατα.

Τώρα μὲ τὸ ἔργο, ποὺ βιβλιογραφοῦμε δὴ δὲ, ὁ κ. Μπενέσεβιτς μᾶς δίδει πολὺτιμες πληροφορίες γιὰ τὰ ἑλληνικὰ νομικὰ χειρόγραφα, ποὺ βρίσκονται σταγιορείτικα μοναστήρια τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδίου. Ὡς τώρα ὅ,τι ξέραμε γιὰ τὰ κανονικὰ χειρόγραφα αὐτῶν τῶν δύο μοναστηριῶν τὸ χρωστοῦσαμε στὸ μακαρίτη Zacharia von Lingenthal, ποὺ τὰ ξέταξε μὲ προσοχὴ καὶ ἀξιοσύνη, ὅταν στὰ 1837 καὶ 1838 ταξίδευσεν ἐπὶ τὴν Ἀνατολή. Ὁλόκληρη τὴ περιγραφή τῶν κανονικῶν χειρογράφων τῆς Ἁγιορείτικῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδίου τύπως ὁ ζακουστός νομικὸς στὰ 1843 (1). Κι αὐτὴ ἡ περιγραφή χρησίμευσεν ἴσα-ἴσα γιὰ μόνον πηγὴ πληροφοριῶν γιὰ τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα αὐτῶν τῶν δύο μοναστηριῶν γιὰ ὅλους ὅσοι γράψανε ὕστερα ἀπὸ τὸ Ζαχαρία γιὰ τὴν πηγὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βυζαντινοῦ καὶ ρωσικοῦ δικαίου.

Πρὸ τοῦ ξεταξίει τὰ νομικὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδίου ὁ Zacharia von Lingenthal γιὰ τὸ δεύτερον μοναστήρι δὲν ξέραμε καθόλου τί χειρόγραφα νομικὰ ἔχει, μὰ καὶ γιὰ τὴ Λαύρα μόλις μᾶς ἔδινε κάτι λιγοστὲς εἰδήσεις ὁ γενικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς, ποὺ σφίεται στὴς σελίδες 18—29 τοῦ Παρισίου κώδικα suppl. 799 τοῦ 17' αἰῶνα. Μποροῦσε κανεὶς νὰ περιμένῃ ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ Ζαχαρία θάτανε συμπληρωμένη ἀπὸ κείνους ποὺ ζεταῖζανε κατόπι τοῦ τὰ χειρόγραφα τῶν Ἁγιορείτικῶν βιβλιοθηκῶν, καὶ ξεχωριστὰ ἀπὸ τὸ Μινωῖδην Μηνᾶ, τὸν ἐπίσκοπον Πορφύριον Οδοπένη καὶ τὸν καθηγητὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀθήνας κ. Σπύρον Λάμπρο. Καὶ πραγματικὰ ἐπὶ τὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκην τοῦ Παρισίου σφίεται (2) χειρόγραφος «catalogue alphabétique de mss. de la bibliothèque du couvent de Vatopede, Mont Athos» γραμμένος ἀπὸ τὸ Μινωῖδην Μηνᾶ. Κι ὁ κατάλογος αὐτός—ἀφῆνω ποὺ εἶναι ἀτύπως ὡς τώρα—εἶναι παρὰ πολὺ σύντομος καὶ μὲ λαθάρια ἀρκετὰ. Ὁ ἐπίσκοπος Πορφύριος Οδοπένης δὲν ἔγραψε ὀλόκληρον κατάλογον τῶν χειρογρά-

(1) Anecdota, prolegomena τολ. X—XI, XVII—XIX. Πρῶτοντα τὴς σημειώσεως τοῦ Ζαχαρία εἶχε μεταχειριστῆ ὁ G. E. Heimbach στὸ δεύτερον τόμον τῶν Anecdota (1838). Ὁ ἴδιος ὁ Zacharia von Lingenthal εἶχε σημειώσει μερικὰς παρατήρησεις γιὰ τὰ κανονικὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδίου στὸ Wiener Jahrb. des Literat. (τόμ. LXXXIV σ. 192 κ. ἔ.) καὶ ἐπὶ τὴν Historia Juris. Cr.—R. delivatio (1839).

(2) Suppl. 667 φ. 19.

μπιζέλια, καστανα), γκλατοψυχία—ζουμοψυχία πατσά, πηχτὲς διαφόρων εἰδῶν.

Μιὰ ρετσέτα γιὰ πηχτὴ ἀπὸ γάλα 2—λίτρος καλὸ γάλα βράσειτο 5-10 λεπτά μὲ 250 γραμ. ζάχαρη ἄριτο νὰ κρυώσῃ, λυώσῃ 30 γραμ. ζελατίναν σὲ μιὰ μέτρια τράσκα νερό, καὶ πρόσθεσεν τὴν ἀνακατέθοντας σιγὰ σιγὰ πρόσθεσεν τὸ ζουμί 3-4 λεμονιῶν καὶ τρία ποτηράκια καλὸ παλιὸ κρασί ἢ κονιάκ ἢ καλὴν ἄλκην κουρατὸ κ.λ.

Πελτέδες ἀπὸ κιδώνια, καϊσιὰ, σμέουλα κ.λ. Τέλος στὰ τελεφταία ἄλλο δὲ μείνει παρὰ νὰ φροντίσουμε ὅσο γίνεται γιὰ τὴν καλοθανατιά τοῦ ἀρῶστος. Ναρκωτικὰ γιὰ τὸν βήχα ποὺ κρούει ἀσπλάχνα μερυνχίς τὸ πονεμένο ὄργανον καὶ τραντάζει ἀλύπητα στήθος καὶ κεφάλι. Ὅπιο ἀνοιχτόχερα τὴς μάβρες στάλες τὴς ἐγγλέζικες, (gouttes noires anglaises τοῦ Savory & Moore) (ποὺ ἔχουνε μέσα τὸ καλιτερο ὄπιο) καὶ παλιὸ καλὸ δυνατὸ κρασί.

Πόλη.

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

γιατρός.

φῶν μᾶτε τῆς Λαύρας, μᾶτε τοῦ Βατοπεδίου. Τούλάχιστον οὔτε ὁ ἴδιος τύπως τίποτον, οὔτε βρῆσκειται ἀνάμεσα στὰ χειρόγραφα του, ποὺ σήμερον φυλάγονται ἐπὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Τὸν κ. Σπύρον Λάμπρο οἱ Λαυριώτες κ' οἱ Βατοπεδινὸι δὲν ἀφῆκεν—δὲν ξέρω καλὰ γιὰτί—μᾶτε κ' νὰ μὴ ἐπὶ τὴν βιβλιοθήκην τους. Ἐπειτα ὁ καθηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου Α. Ι. Ἀλμάζωφ, ποὺ πῆγε σταγίον ὄρος γιὰ μελέτη τῶν νομικῶν χειρογράφων, δὲν ξέταξε καθόλου τὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδίου καὶ πραγματικὰ μόνον τοὺς κωντικὸς τοῦ ρώσικοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Παντελέμημονα κοίταξε γιὰ νὰ γράψῃ τὸ λαμπρὸν τοῦ ἔργου «Περὶ τοῦ μνηστορίου τῆς ἑξομολογήσεως». Ἐχουμε καὶ κάτι σημειώματα τοῦ κ. Μ. Γεδεών (3) γιὰ τὰ χειρόγραφα τοῦ Βατοπεδίου, μ' αὐτὰ μόνον γενικώτατες ιδέες γιὰ δαῦτα μᾶς δίνουν. Κ' ἔτσι ὕστερα ἀπὸ τὸ Ζαχαρία ὅ,τι εἰδήσεις ἔχουμε γιὰ τὰ ἑλληνικὰ κανονικὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδίου τὴς χρωστοῦμε στὸ συγγραφεὴ τοῦ παρόντος βιβλίου, ποὺ γύρισε γιὰ ἐπιστημονικὰς μελέτας σταγίον ὄρος στὰ 1902.

Ὁ κ. Μπενέσεβιτς ἐπὶ τὸν πρόλογόν του μᾶς γυρεύει συχώρησιν ἂν ποῦθενά βρίσκονται τίποτες ἑλλειψες στὸ βιβλίον του. Καὶ δὲ μποροῦμε παρὰ νὰ τὸν συμπληρώσουμε ἂν σκεφτοῦμε ὅτι ἡ δουλειὰ γίνηκε βιαστικὰ καὶ μακριὰ ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα βοηθήματα. Ὅπως κ' ἂν εἶναι ὅμως, τὸ ἔργο τοῦ κ. Μπενέσεβιτς εἶναι πολὺτιμον καὶ τὸν φχαριστοῦμε καὶ τοῦ δίνουμε τὴν καρδιακὴν εὐχὴ πάντα τέτοια νὰ μᾶς χαρίζῃ μὲ τὴν πεποίθησιν πὸς προσφέρει μεγαλὴ ἐκδούλευσιν ἐπὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ σ' ὅσους καταγίνονται ἐπὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον. Ὁ κ. Μπενέσεβιτς φρόντισεν καθὼς ὁ ἴδιος μᾶς βεβαιώνει—κ' ἐμεῖς δὲν ἔχουμε λόγον νὰ μήπιστεύουμε—φρόντισεν νὰ μὴν παραλείψῃ τίποτες οὐσιαστικὸν καὶ σπουδαῖον ἂν περιγράψῃ τοὺς κωντικὸς. Κ' ἐπειδὴ οἱ βιβλιοθήκες ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ζαχαρία ταχτοποιηθήκανε κάπως ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς κατῶρθωσεν νὰ περιγράψῃ καλύτερα καὶ ἐχτενέστερα τὰ χειρόγραφα, ποὺ ξέταξε ὁ Ζαχαρίας, καὶ ἀκόμα νὰ μελετήσῃ καὶ καταγράψῃ καὶ ἄλλα πολλὰ νέα.

Τὰ κανονικὰ χειρόγραφα ποὺ περιγράφει ὁ κ. Μπενέσεβιτς εἶναι 51 τοῦ Βατοπεδίου καὶ 41 τῆς Λαύρας. Ὁ Ζαχαρίας περιγράφει 18 τοῦ Βατοπεδίου καὶ 35 τῆς Λαύρας. Ὁ κ. Μπενέσεβιτς δὲ βρῆκε ἐπὶ τὸ Βατοπέδι 2 καὶ ἐπὶ τὴν Λαύρα 15 χειρόγραφα ἀπὸ κείνα ποὺ περιγράφει ὁ Ζαχαρίας, μὰ δυσκολοῦνται νὰ εἰπῆ ὅτι μπορεῖ νὰ χάθησαν, γιὰτί οἱ καλόγεροι τῶν Ἁγιορείτικῶν μοναστηριῶν συνειθίζουσι νὰ πένουν ἐπὶ τὰ κελιά τους ὅσα χειρόγραφα τυχαίνει νὰ νομίζουσι πὸς ἔχουν τὴν μεγαλειότερη ἀξία.

Καὶ τώρα ἄς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ φίλος συγγραφεὺς καὶ κάτι παρατηρήσεως: Ἐπὶ τὸν πρόλογόν ἔπρεπε νὰ μνημονευσθῶν τὰ σημειώματα τοῦ κ. Μ. Γεδεών γιὰ τὴς βατοπεδινὰς βιβλιοθήκας—αὐτὰ ἐκεῖνα ποὺ ἀναφέρω παραπάνω δίνοντας καὶ τὴν παραπομπὴν ποὺ τυπωθήκανε. Ἐπειτα ἐπὶ τὸν πίνακα τῶν βιβλιογράφων—ποὺ δημοσιεύθηκε μᾶζι μὲ πολλοὺς ἄλλους πίνακους κ' εὐρετήρια ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βιβλίου—ἀναφέρεται ὁ βιβλιογράφος τοῦ κώδικα 471 τοῦ Βατοπεδίου «Ἀπόστολος ἱερεὺς καὶ σακελλίος Θεσσαλονίκης» (σελ. 100.) Τὸ σημείωμα τοῦ κώδικα ἔχει γενικὴν: σακελλίου. Μὰ κακὰ τὸνίζεται ἡ ὀνομαστικὴ σακελλίος ἀντὶς σακελλίος. Τὸ σακελλίον, μετασχηματίστηκε ἐπὶ σακελλίος. Νὰ λοιπὸν καὶ ἕνα ἄλλο παραδειγμα ποὺ ἡ κατάληξιν ὡς μετασχηματίστηκε ἐπὶ ὅς, σύμφωνα μ' αὐτὰ ποὺ ἀναφέρει ἄλ-

(3) «Ἀτ Βατοπεδινὰ σκίται» ἐπὶ τὸ περιοδικὸν «Σωτήρ». Τόμ. Α'. (1877) σ. 307 κ. ἔ.

λοτε για να δικαιολογήσω το περίφημο Παρθενός⁽¹⁾. Γενική: σακελλίου βρίσκω και σε σημείωμα ένοσ κώντικα, γραμμένο στα 1122. (2). Ο λαθιασμένος όμως τενισμός σακελλίος αντί σακελλίος είναι συγχός. Τώρα βρίσκεται και ρωμαίικο επώνυμο: Σακελλίος (3)—Αυτές τις παρατηρησούλες τις φιλικές ως δεχτή ο κ. Μπενίσεβιτς μαζί με την αγάπη μου και τη μεγάλη μου εκτίμηση⁽⁴⁾.

ΔΗΜΟΣ. ΧΑΒΙΑΡΑ: «Ο θάνατος του Διγενή. (Άσμα συμαϊκόν).» Στα Byzantinjskij Vremennik = Βυζαντινά Χρονικά. Τόμ. XII (1905) σ. 499.

Το τραγούδι το δημοτικό του άκριτικού κύκλου, που δημοσιεύει ο κ. Χαβιαράς είναι τάκολουθο. Ο Διγενής ψυχομαχάει η γή τον έτρομάσει, κ' η πλάκα τον άνατριχάει πώς θέ να τον ναπάψη. Οι άρκοιες το μάθανε και π'ά να τον έδοϋσι. Σύρει θροιά, καθίσει τους, γλυκό κρασιν κερνά τους, Για φάτε λιγίτε άρκοιες κ' έγω να σās διούμαι πούος είναι πού τα γύριος του Μισοριού τα όρη, της Αλεξάντρας τα βουνά όραν το μεσημέρι — Έγω μουν πού τα γύριος του Μισοριού τα όρη, της Αλεξάντρας τα βουνά όραν το μεσημέρι.

Σαράνι άρκούδια σκότσοα και δεκοκτώ λυοντάρια. ποτέ μου δεν έδειλσαο ώσαν αυτήν την όραν, πού όα τόχ Χάρον έδνυμό, τόχ Λιόν άρματωμένο, τόμ Μιχαήλ άρκάγγελο τριά σπαθιά τζωμένο τό ένα ναι για τούς φτωχούς, τ'άλλο για τούς άρκόιους τό τρίτον τό φαρμακερό για μās τούς άντρεωμένους.

Το τραγούδι είναι άξιο πολλής προσοχής. Παρλλαγιές έχουνε τυπωθή πολλές ως τώρα. Μά δεν τις ξέρει—καθώς φαίνεται—ο εκδότης. Το περίεργο είναι ότι η παραλλαγή αυτή της Σύμης πολύ θυμίζει στίχοις από τα τρία «μωραίικα τραγούδια του άκριτικού κύκλου» που δημοσίεψ με διάφορα παρατηρήματα στα Παναθήναια (τόμ. IX 1905—1906 σ. 33 κί ε).

(1) Το «Παρθενών—Παρθενός και τάνάλογά του» στο «Νουμά». Χρόνος Γ', άριθ. 151 (27 του Μάρτη 1904).

(2) Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως: Ίεροσολυμιτική Βιβλιοθήκη. Τόμ Γ' Έν Ιετροπόλει 1897, σ. 100, 14, Στο ίδιο μέρος και πανομοιότυπο του σημειώματου από τον κόντικα.

(3) Δες την Έθνημερίδα της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος της 8 Ιουνίου 1906.

* Χρωστώ μεγάλη χάρη στη χρυσή μου φιλιανίδα και πολύτιμη συναδέλφισσά μου δ. Ζηνοβία Παλμύρα, που είχε την καλωσύνη να μου μεταφράση από το βιβλίο του κ. Μπενίσεβιτς το κείμενο το γραμμένο σλαβικά.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠ' Τ' ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Είτανε μεγάλη σαρακοστή, η πρώτη εβδομάδα, που ο Καπετάν Θανάσης έφτασε με το χιώτικο τρεχαντήρι του μπροστά στο Μοναστήρι του άγιου Σάββα για να ξεφορτώση το φορτίο του. Είτανε έλιές, χαδιάρι κόκκινα, σαλιάγκοι και ό,τι άλλο της εποχής. Σ' αυτά κοντά είχε και μερικά δέματα κκπνό που ήθελε να τον βγάλη κρυφά με τη βοήθεια των καλογέρων. Πήγε ίσια και βρήκε τον Ήγουμένο που τον περίμενε και λαχταρούσε να τον διη, πρό πάντων για τις μάθρες έλιές γιατί αυτές είναι το πιο άναγκαίο πράμμα στα Μοναστήρια, όπου έμποδίζεται το λάδι όλη τη σαρακοστή, κ' οι καλόγεροι για να βαστάζουν το νόμο, βράζουν τα φασούλια με άφρονες έλιές, που δίγουν καλλίτερη νουσιμάδα απ' το λάδι. Ύστερα άρχισε η συνομιλία για τον κκπνό

που έφερε ο καπετάνιος για να τον ξεφορτώση κρυφά, χωρίς να τον μωριστοϋνε οι φύλακες του Μονοπώλου. Δεν είταν η πρώτη φορά που οι καλόγεροι τον βοήθησαν πέ τέτοιους κατζιμαδες. Το κακό όμως είτανε που δε συμφωνούσαν μεταξύ τους, και ο Ήγουμένος τους υποψιαζόνταν, καθώς κ' εκείνοι υποψιαζόνταν τον ήγουμένο για να μπαλωθή όμως το πράμμα, ο καπετάνιος έταξε μισή όκα κκπνό στον καθέν' απ' εκείνους που θα είχαν το δάχτυλό τους μέσα. Άφου κι αυτό οικονομήθηκε έτσι, ο ήγουμένος έρώτησε τον καπετάνιο, αν είδε στη Σμύρνη ή στη Χίο, τον Έγγλέζο εκείνο που ειχ' ίλθει στο άγιο όρος έδώ και τρεις μήνες με το τρεχαντήρι του, κι άγόρασε τρία παλιά χειρόγραφα. Του είχε πει τότες που θα ξανάλθη, γιατί ήθελε ν' άγοράση κι άλλα, αλλά δεν συμφωνήσανε στην τιμή. Βλέπεις, καπετάνιε μου, είπε ο ήγουμένος, αυτά είναι παλιό χαρτα που κιαυτός δεν τα χρειάζεται, μόνο που τα τρώγει το σκράκι και η σκόνη, κι αυτοί οι τρελοεγγλέζοι που δεν ξέρουν τί τους γίνεται, πέφτουν με τα μούτρα και τα καλοπλερώνουν. Το Μοναστήρι έχει άνάγκες, και πολλές μάλιστα κι αν φυλάγουμε απ' τους ρωμιούς θα πεθίναμ' απ' την πείνα. Άς είναι καλ ή Ρουσία, που πάντα μάς θυμάται, και χρήματα μάς στέλνει και εικονίσματα, και καλόγερους που τους βάζουμε και δουλεύουνε. Σήμερα καταντά να έχουμε περισσότερους Ρούσσους παρά ρωμιούς στο μοναστήρι. Σε λέγω πως αν δεν είταν για τους ρούσσους, έμεις θ' άπεθίναμε απ' την πείνα. Στην Ελλάδα βλέπεις θρησκεία πιά δεν έμεις άκόμη και τα μοναστήρια που είν' εκεί, ο Θεός να μη μ' άξιώσει, να το διώ, δε θα βαστάζουμε πολύ.

Βλέπεις στα παλιά τα χρόνια, πόσοι τρέχανε στον άγιο Τάφο, για να προσκυνήσουνε το άγιο φώς, κι απ' την Ελλάδα κι απ' την Ανατολή σήμερα ποιός πηγαινεί, όλα θαρρείς πως φραγκέψανε, ενώ απ' τη Ρουσία, κοπαδιές πηγαινουν κάθε χρόνο και προσκυνούνε. Του κάκου, Ρουσία και πάλι Ρουσία που βαστά το χριστιανισμό. Έ, καημίνε καπετάνιε, όσο τα συλλογίζουμαι ραγίζεται η καρδιά μου. Τώρα πιά γέρασα, κ' έλπίζω να μη προφτάσω να διώ και τα χειρότερα, και να σε πω την αλήθεια, σκοπέβω άμα ξανάλθη αυτός ο έγγλέζος και πάρη μερικά άκόμη χειρόγραφα, και ψυχοπιάσω, να τραβηχτώ όλος διόλου, να πάγω και ήσυχάσω στ' Άδραμύτι στην πατρίδα μου, όπου έχω τ' ανήψια μου, το Δημητρώ και τα δυό γεροντοκόριτσα τις αδερφές του. Βλέπεις κι αυτά τα καημένα έμειναν στο ράφι γιατί δεν είχαν προίκα να παντρεφτοϋν. Ο ρωμιός βλέπεις, δεν παντρίζεται χωρίς παρά, φυλάγει απ' τη γυναίκα του να γίνη άνθρωπος. Το ίδιο συνέθηκε και με σένα που έχεις δυό κόρες και τις θυμιάζεις. Έ καημίνε καπετάνιε, που καταντήσαμε. Θυμούμαι στα παλιά τα χρόνια που ο κόσμος είχε πίστη. Έμουνα τότες έφημέριος στ' Άδραμύτι, κι απ' τα μνημόσυνα μόνο έκαμνα περισσότερα από εκατό γρόσια το μήνα, άλλα τόσα απ' τους άγιασμούς. Τώρα όμως καθώς άκούω, ούτε μνημόσυνα γένονται ούτε άγιασμοί, ούτε τίποτες απ' αυτά. Κάθηκε η πίστη, και γι' άφτό προκοπή δε βλέπουμε.

Αυτά και πολλά άλλα άφου είπανε, ο καπετάν Θανάσης παρηγορημένος, φίλησε το χέρι του ήγουμένου, πήρε την εύχή του, και γύρισε πίσω στο τρεχαντήρι κι άρχισε να ξεφορτώνη. Είχε φέρι και μερικά πουλερικά για τον ήγουμένο, που μόνο τους πετεινούς κράτησε, μη όντας συχωρεμένο να έχουν κότες στο μοναστήρι.

Manchester 11/24 του Σεπτεβρη.

K. Π.

ΚΑΙ ΠΙΝΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

«Νομίζω τίλος πως ο Νουμάς έπρεπε ναχει ένα πρόγραμμα κοινωνικό και πολιτικό, να το συζητεί και να το υποστηρίξει.»

Πολ. Γραμ. Θ.

Κάίγο στις 10 του Σταβρου.

I

Δυό αδέρφια, οι κ. κ. Φίλιππος και Μάρκος Φιλίππου, όνειρέφτηκαν οι άνθρωποι να κάνουν ένα καλό στην πατρίδα τους. Στην Ήπειρο και στην Ελλάδα. Και δεν τ' όνειρέφτηκαν άσχημα. Ένοιωθαν πως από τις δωρεές και τα λοιπά μασκαραλίκια, πίο θετικό, ώφέλιμο κι ώραίο μαζή, θα είταν ένα βιβλίο. Είδαν πως λείπει ένα έπιστημονικό βιβλίο επάνω στην ιστορία της Ήπειρος. Λείπει μια στατιστική. Κ' είπαν: δίνουμε τους παράδες για ένα τέτιο βιβλίο. Κι ως έδώ πάει καλά. Από δω και μπρός μπαίνει στη μέση ο δάσκαλος. Κι από δω και πέρα δεν πχει καλά. Αρνόουμε ότι η προκήρυξη του Διαγωνισμού έγινε με χίλια έλαττώματα έπιστημονικά σ' άφτή του τη βάση. Και για σήμερα έρχόμαστε στη γλώσσα. Η τρίτη έντολή της προκήρυξης λέει: Αμφότερα τα έργα πρέπει α) Να ώσι συγγεγραμμένα εν γλώση καθαρευούση άλλ' εύκαταλήπτω...» Και γιατί, νομίζετε. Γιατί μόνον έτσι, λέει, θα μελετηθή το βιβλίο σοβαρά στην Έβρώπη!!!

Σταματώ λίγο για να γελάσω...

Όστε λοιπόν για την Έβρώπη το κάνουν οι πατριώτες! κι όχι για μάς που δεν έμάθαμε ποτέ, ούτε θα μάθουμε καθώς πάμε, την ιστορία του χωριού μας, του τόπου μας. Κι άπορούμε ύστερα γιατί ο Βασιλιάς ζητιανέβει έλεημοσύνη στην Έβρώπη! Δεν πά να χαθούμε!

II

Προχτές είχαμε συγκέντρωση στο «Έλλ. Κέντρον». Θα μιλούσε ο Πατριάρχης στους έμογενείς για τα αθήματα των άπογόνων του Κρούμου. Το σαλονάκι γέμισε από το λάο. Κι ο Πατριάρχης άρχισε τη φλυαρία του λέγοντας: Άνέγνωτε, τέκνα κτλ., εν ταίς έφημερίσι...» Άφτό λέγεται γλώσσα εκκλησιαστική.

Παράδες να μαζέψουμε και λίγο μάς μέλει αν πάρει χαμπάρι ο κοσμάκης γιατί θα τους δώσει.

Τι μάς μέλλει για τη βαθειά έντύπωση των πραγμάτων! Έμεις συγκίνηση της στιγμής ζητούμε για το δίσκο. 400 χρόνια τώρα άφτό γίνεται.

Φτάνει το άηδέστατο άραδιασμα από λεζούλες κι από νοήματα άνόητα κι ο ρωμιός παίρνει έφκολα φωτιά.

Το ό,τι έτσι σβύνει πίο έφκολα, κανείς δεν το στοχάστηκε, δεν το στοχάζεται, δε θα το στοχαστεί. Γιατί δεν υπάρχει στην Έπίσημη Πολιτεία ο Στοχασμός. Άπλούστατο. Έπίσημη Πολιτεία! Έπίσημο πνεύμα! Πώς πατριάζουν! Έτσι ζούμε όλοι μάς! Κι είμαστε οι εύτυχισμένοι!

III

Ο Μ. Άρμαστής της Κύπρος δέχτηκε να κθαίνου τα παιδιά στο σχολείο γραμματα με τα αυτό της Έλληνικής Κυβερνήσεως έγκεκριμένα βιβλία».

Τρομάρα μου!

Μιά Μητέρα που δίνει στα παιδιά της προγονικό λάβδανο για να τ' άποκοιμίζει με τους Έθνικούς πόθους! Και καμιά αντίδραση. Η μόνη άν-